

Dojrzałość emocjonalno-społeczna dzieci u progu szkoły

Rodzice dzieci z najstarszych grup stoją teraz przed trudnym wyborem. Posłać malucha do pierwszej klasy, czy tzw. zerówki szkolnej, czy zostawić w przedszkolu? Decyzja nie jest łatwa. Jest wiele niewiadomych, a na jeszcze więcej rodzice na nieszczęście nie mają wpływu. To, jak ostatecznie nauka sześciolatków zostanie zorganizowana, jaki będzie program obowiązywał w danej grupie/klasie, czy będzie system zmianowy, jaki będzie nauczyciel... Różne wątpliwości mogą wprowadzać duży zamęt wśród rodziców i przysparzać wielu zmartwień. Jest jednak bardzo ważny element, na który rodzice mają wpływ, mogą sprawdzić i ocenić. Jest to kwestia tego, czy dziecko jest gotowe, aby rozpocząć naukę w szkole. Jest to aspekt bardzo istotny, bo jeśli dziecko jest przygotowane, aby pójść do pierwszej klasy, ma duże szansę, że będzie mogło poradzić sobie z różnymi trudnościami, które mogą go spotkać. O ile aspekt rozwoju poznawczego jest przeważnie dobrze znany, łatwo go również sprawdzić testami w Przedszkolu lub Poradni, o tyle rozwój emocjonalno-społeczny wydaje się być mniej konkretny i zdecydowanie trudniejszy do zbadania. Tu ważna jest Państwa obserwacja. Na co zatem warto zwrócić uwagę?

Zacznijmy od separacji od rodziców. Warto zadać sobie pytanie, czy dziecko ma trudności z rozstaniem się z Państwem? Czy zdarza się, że płacze, nie chce zostać w Przedszkolu, u babci, czy innej osoby? Czy potrafi samodzielnie nawiązywać relacje z innymi dziećmi, np. na placu zabaw? Dziecko gotowe do podjęcia nauki szkolnej, powinno nie mieć problemu z pozostaniem w nowym miejscu bez rodzica, nawet jeśli trochę się tego boi. Powinno również potrafić nawiązywać nowe relacje, umieć z jednej strony podporządkować się zasadom, przestrzegać zawartych umów, ale z drugiej strony nie powinno być całkowicie bierne i uległe. Powinno umieć radzić sobie z porażką i nie popadać często w konflikty z rówieśnikami. Umiejętność współpracy oraz prostego przewidywania emocjonalnych konsekwencji swoich zachowań jest istotnym elementem dojrzałości szkolnej. Ważne jest także, aby dziecko potrafiło panować nad sobą, swoimi emocjami. Gdy jest złe albo smutne – wyraża to, ale w sposób aprobowany społecznie (nie bije, nie krzyczy, nie obraża się itp.). Oczywiście każdy czasem się złości i zdarza się, że zachowa się impulsywnie. Ważne jest, aby takie zachowania nie zdarzały się zbyt często.

Samodzielność jest również istotna z punktu widzenia rozpoczęcia edukacji szkolnej. Dziecko powinno zarówno być sprawne samoobsługowo, jak i potrafić spakować plecak, pamiętać o pracach domowych, pilnować swoich rzeczy. Istotna jest również samodzielność w podejmowaniu decyzji – dziecko powinno umieć wybierać, co chce, co lubi, co będzie robiło itd.

Dziecko gotowe na podjęcie edukacji szkolnej jest zainteresowane zdobywaniem wiedzy, jest ciekawskie, chce się uczyć i chce iść do szkoły. Równoległe jednak potrafi poczekać na swoją kolej, by np. zadać pytanie, nie potrzebuje ciągłej uwagi dorosłego. Potrafi również kończyć zaczęte zadania, nawet jeśli są one dla niego nudne. Również istotne jest, aby dziecko potrafiło przyjąć czyjeś uwagi i je właściwie ocenić (np. jeśli nauczyciel mówi mu, by coś poprawił to robi to, a gdy kolega negatywnie jego pracę czy ulubioną zabawkę – wie, że on może postrzegać to inaczej).

Warto pamiętać, że dziecko cały czas się rozwija, więc coś, co dziś sprawia mu trudność, za kilka miesięcy może już być dla niego bardzo łatwe. Powyższe opisy są również pewnym ideałem i większość dzieci ma w swoim repertuarze zachowań zarówno te pożądane, jak i te, nad którymi być

może warto jeszcze popracować. W jaki sposób można wspierać rozwój emocjonalno-społeczny dziecka? Poniżej kilka propozycji:

- Gry planszowe –warto w nie grać z dzieckiem jak najczęściej. Wskazane jest, aby chwalić dziecko nie za wygraną, lecz za umiejętność radzenia sobie z przegraną, podkreślać przyjemność ze wspólnej gry, a nie samej wygranej,
- Nazywanie emocji dziecka i swoich – pomaga mu to zrozumieć siebie, swoje emocje i emocje innych, pokazuje jak mówić o swoich odczuciach,
- Szukanie sposobów na radzenie sobie z trudnymi emocjami, rozmawianie o konsekwencjach emocjonalnych,
- Chwalenie dziecka w sposób opisowy – dziecko dostaje wtedy więcej informacji o sobie, pokazuje, że rodzic jest zainteresowany tym, co dziecko zrobiło,
- Wyznaczanie dziecku zadań domowych i nie wyręczanie go w sprzątaniu zabawek, czynnościach samoobsługowych itp. – uczy samodzielności i pomagania innym,
- Uczestnictwo dziecka w zajęciach pozaprzedszkolnych oraz dostarczanie dziecku możliwości kontaktu z nowymi osobami – wspiera umiejętność nawiązywania relacji z rówieśnikami,
- Dawanie dziecku możliwości podejmowania podstawowych decyzji o sobie (np. w co ma się ubrać – oczywiście adekwatnie do pogody, na który płac zabaw chce iść),
- w sytuacjach konfliktowych – wspólnie z dzieckiem poszukiwanie rozwiązań, nie dawanie „gotowców”,
- Podsuwanie dziecku różnych gier i zabawek edukacyjnych, pobudzać jego wyobraźnię i zachęcać do poznawania świata poprzez np. czytanie książeczek dla dzieci o różnych zjawiskach fizycznych, przyrodzie, innych krajach, zabieranie go w nowe miejsca, do muzeów dla dzieci itd.

mgr Madalena Zagrabska

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 8